

Panika ekonomiczna

18 września 1873 roku rozpoczęła się w Stanach Zjednoczonych największa panika ekonomiczna w historii. Spowodował ją splot dziwnych praktyk stosowanych na nieregulowanym rynku, równie niekontrolowanej ekspansji linii kolejowych i politykę monetarną.

Za spekulacjami stał finansista Jay Gould, uważany za mistrza przekupstwa.

Gould przekonał szwagra prezydenta Granta, Abela Corbina, by dołączył do ich złotego *interesu*. Nie jest pewne, czy Corbin wiedział o prawdziwym zamiśle Goulda i jego wspólnika, Jima Fiska, czy był tylko pionkiem w grze o wielką stawkę. Finansista skontaktował się następnie ze skarbnikiem Nowego Jorku, Danielem Butterfieldem, który odpowiadał za sprzedaż złota, ofiarowując mu 10 tysięcy dolarów (przy rocznej pensji urzędnika 8 tysięcy). Butterfield twierdził później, że była to nieoprocentowana pożyczka. Następnie Jay Gould zaoferował zainwestowanie 500 tysięcy dolarów osobistemu sekretarzowi Granta, Horace'owi Porterowi, który jednak odmówił. Niezrażony, zwrócił się do żony prezydenta, Julii, obiecując połowę zysków w akcjach o wartości 250 tysięcy, jednak ona również odmówiła.

Kiedy Grant przybywał do Nowego Jorku, to Corbin troszczył się o to, by Gould i Fisk byli w pobliżu. Prezydent i osoby z jego otoczenia wzmogły jeszcze możliwości obu panów w kręgach finansowych, a gdy ci zaczęli skupować złoto, jego ceny na rynku dramatycznie wzrosły.

Grant zorientował się, że został wykorzystany i ostrzegł Corbina by zaprzestał kontaktów z Gouldem, sam zezwalając na większą sprzedaż złota. Corbin jednak poinformował Goulda, który zaczął sprzedawać złoto bez powiadamiania o tym Fiska. Dwa tygodnie spekulacji na rynku niemal wstrzymały wymianę handlową Stanów Zjednoczonych, która oparta była na złocie, a kraj stanął na skraju paniki ekonomicznej.

Wówczas Gould zainwestował zyski, kilkaset milionów dolarów w Erie Railroad, której to spółki został dyrektorem, przywłaszczając jakieś 12 milionów z kasy spółki, prowadząc tam i czerpiąc zyski z tzw.

wojen kolejowych. Trafił za to do aresztu, jednak został z wolniony za milionowym poręczeniem. Jego rządy doprowadziły do tego, że Erie Railroad przez ponad 75 lat nie wypłacała dywidendów.

Kiedy Grant zatwierdził ustawę monetarną tzw. Currency Act of 1873, Gould, który zainwestował w linie kolejowe, i inni, stali się niewypłacalni. Banki zaczęły bankrutować i panika rozpoczęła się na dobre.

Źródła: digitalhistory.uh.edu; harpweek.com; history.wisc.edu; "Financial history of the United States", tom 3, autor Jerry W. Markham